

Sokağın gözünden sağlığın fotoğrafı

Ömer Çakkal

1982 yılında Çorum'da doğdu. 2004'te Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi. 2002 yılında Yeni Şafak'ta çalışmaya başladı. Meslekteki ilk yıllarında kültür ve sanat, sonraki yıllarda gündem ve politika muhabirliği yaptı. Yeni Şafak'ta film eleştirisi yayımlandı, Sonsuzkare Sinema Dergisinin editörlüğünü yürüttü. Eğitimbilim, Dergâh, Kırklar gibi dergilerde öykü, haber, dosya ve söyleşileri yayımlandı. 2008 yılında Yeni Şafak'tan ayrıldı, kısa bir süre iyibilgi.com adlı haber portalında editörlük ve yazı işleri müdürlüğü görevlerini yürüttü. Mayıs 2008'den beri SD Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi'nin ve sdplatform.com'un yayın koordinatörlüğünü yapmaktadır.

Vatandaşlar, Türkiye'nin en önemli sorunları olarak neyi görüyor? Türk halkı sağlıktaki gelişmeleri nasıl değerlendiriyor? Bu durum, onların oy tercihlerine nasıl yansıyor? Kılıçdaroğlu'nun aile sigortasını anlattığı reklam filmi halkı etkiledi mi? Kafamda bu sorularla yağmurlu bir Pazartesi sabahında Balat ve Unkapanı'nın sokaklarını arşınladım.

Ayakkabı boyacısı Sadullah Amca'yla halleştim, Naciye Abla'nın Kürt böreğinin tadına baktım. Çayı, İMÇ'de kırtasiyecilik yapan Emin Amca'nın dükkânında içtim. Öğrencilerle konuştum. Bir güvenlik görevlisiyle, bir muhasebeciyle, temizlik işçisi Makbule Abla ve Tekel Bayii Tevfik Bey ile konuştum. Elimden geldiğince toplumun farklı kesimlerinden olmasına dikkat ederek 10 kişiye mikrofon uzattım. Sağlıkta olan bitenleri ve bunların sandığa yansımalarını bir de onların gözünden dinleyelim bakalım.

“Sabah 6'da kuyruğa girer, belki öğleye kadar ancak muayene olabilirdik”

Remziye Sürücü Açık öğretim Fakültesi öğrencisi. Özel bir şirkette güvenlik görevlisi olarak çalışıyor, Bayrampaşa'da oturuyor. Ona göre ülkemizde en önemli sorun işsizlik. Arından da terörü sayıyor. İşsizlik soru-

Ayakkabı Boyacısı Sadullah Cengiz: “Bugün her bir şey rahat. Muayenesi de rahat, ilacı da rahat. Kuyruk, muyruk kalmadı. Kılıçdaroğlu’nu gözüm pek tutmadı. Herkesin bir sevdiği olur, ben onu sevmiyorum. Yalan yok, ona inanmıyorum. ‘600 milyon vereceğim’ diyor. Atıyor. Vallahi olmaz o.”

nunu şöyle anlatıyor: “Seçenek olarak çeşitli işler var ama herkes eğitime, konumuna göre işlerde çalışmak istiyor. O noktada sıkıntı var. Üniversite mezununa asgari ücret teklif edildiği zaman bunu geri çevirmek zorunda kalıyor. Bu şekilde işsizlik artıyor.” Hastalandığında devlet hastanesinden tedavi hizmeti aldığını anlatan Sürücü’ye göre sağlık hizmetine ulaşım, bugün artık önemli bir sorun değil. AK Parti iktidarı öncesindeki manzarayı, “Babam SSK’lıydı. SSK Hastanesi’nde sabah 6’da kuyruğa girer, belki öğleye kadar ancak muayene olabilirdik. Ardından bir de filmler, tahliller, ilaç kuyrukları vardı. Tam bir işkenceydi.” diye anlatan Sürücü, politik atmosferle ilgili karamsar konuşuyor: “Şu anda gelen partinin gideni arattığını düşünüyorum.” Kemal Kılıçdaroğlu’nun aile sigortasını anlattığı reklam filminin kendisini etkilemeyeceğini söyleyen Sürücü, “Ailevi görüşlerimize göre bildiğimi uyguluyoruz.” diyor. Sürücü’nün sağlık sistemimizdeki birkaç kavrama dair görüşleri ise şöyle: “Aile hekimliği sağlık ocaklarında verilen bir hizmetti değil mi? Güzel bir uygulama. Hasta hakları uygulamaları hakkında duvarlarda asılan tabelaları biliyorum. Gerçekten uygulanıyor mu ve benim haklarım neler ben tam bilmiyorum. Şikâyet eden vatandaşların sorunlarının çözüldüğünü pek sanmıyorum. Özelde tedavi imkânı tabii ki güzel ama bir riski var. Gerekli gereksiz pek çok test yaptırılıyor.”

“Muayenesi de rahat, ilacı da. Artık kuyruk, muyruk kalmadı.”

İşçi emeklisi Sadullah Cengiz Unkapanı’nda ayakkabı boyacılığı yaparak hayatını kazanıyor. Sadullah Amca Gazi Mahallesi’nde oturuyor. Ona göre en büyük sorun işsizlik ve anarşi. Hastalandığında tedavi olmak

için devlet hastanesine gittiğini anlatan Cengiz, sağlıktaki tabloyu, “Bugün her bir şey rahat. Muayenesi de rahat, ilacı da rahat. 10 yıldır Türkiye çok güzel. Kuyruk, muyruk kalmadı.” diye anlatıyor. Kılıçdaroğlu’nu da ikna edememiş. “Kılıçdaroğlu’nu gözüm pek tutmadı. Herkesin bir sevdiği olur, ben onu sevmiyorum. Yalan yok, ona inanmıyorum. Ona oy vermem. ‘600 milyon vereceğim’ diyor. Atıyor. Vallahi olmaz o.”

“Eskiden bebeğim kucağımda ilaç kuyruğu beklerdim”

Naciye Apaydın Balat’ta börekçilik yapıyor. Sabahları sıcak börekler satıyor, benim uğrak mekânlarımdan biri. Küçükmustafapaşa’da oturan Naciye Hanım, hastalandığında aile hekiminin yolunu tutuyor. Ona göre en önemli sorunlar yolsuzluklar, ekonomi ve başörtüsü sorunu. Kuyruk çilesinin bitmesini öven Apaydın, “Kim hizmet ederse ona oy veririm.” diyor ve ekliyor: “Kılıçdaroğlu’nu samimi bulmuyorum. Oy almak için böyle söylüyor. Aile hekimliği güzel bir uygulama ama bazı kişilerin aile hekimleri evlerine çok uzak. Eskiden bebeğim kucağımda ilaç kuyruğu beklerdim. Şimdi doktora muayene oluyorsun, eczane ise hemen hastanenin karşısında.”

“1 liralık ilaç almak için 8 - 10 lira katkı payı diye para alıyorlar. Bu yanlış.”

Emin Yenidünya İMÇ Bloklarında kırtasiyecilik yapıyor. Alibeyköy’de oturan Emin Amca’ya göre en önemli sorunlar terör ve işsizlik. Hastalandığında bazen devlete, bazen özele gittiğini anlatan Emin Amca, hükümetin sağlık politikalarını başarılı buluyor. “On yıl öncesine göre bugün her şey daha kolay. Telefonla arayıp randevu alıyorsun, saatinde gidip tedavini olup geliyorsun.” diyen Yenidünya, televizyonda ne zaman Kılıçdaroğlu’nu görse öteki kanalı çeviriyormuş. Emin Amca’nın tüm eczanelerden reçete ile ilaç alınabilmesi uygulamasına yönelik bir eleştirisi var. “1 liralık ilaç almak için 8 - 10 lira katkı payı diye para alıyorlar. Bu yanlış.”

“Vizite kâğıdı ve sağlık karnesi kalktı. Artık her şeyi internetten yapıyoruz”

Özcan Çoban muhasebeci, Sefaköy’de oturuyor. İşsizliği sorun olarak görmeyen Çoban, “İnsanlar her işi yapmak istemediğinden kahvede oturmayı tercih ettiğinden ötürü işsizlik sorunmuş gibi algılanıyor.” diyor. Çoban, sağlıktaki fotoğraf hakkında şunları söylüyor: “Sağlık alanında on yıl öncesi ile bugün arasında devrim gibi farklar var. İnter-netle randevu, lobide karşılama, hizmetlerin iyileştirilmesi gibi alanlarda

önemli gelişmeler var. Bazı kamu hastaneleri özellikleri geçti. Ben sigortacı olduğum için biliyorum; AK Parti Hükümetinden önce beyanname vermek için vergi dairelerinde kuyruk beklerdik, onu internet ortamına taşıdılar. Biri işe başladığında girişini yapmak için SSK’da kuyruk beklerdik, onu da internetten yapıyoruz. Çağdışı olan vizite kâğıdı ve sağlık karnesi uygulaması kalktı, artık TC kimlik numarası ile her şey yapılabiliyor.” Oy verirken partilerin ve liderlerin karnesine baktığını belirten Çoban, ekliyor: “Kemal Kılıçdaroğlu’nu inandırıcı bulmuyorum. Fantezi gibi geliyor bana. Beni hiç etkilemiyor. Bahsettiği çalışmaların çoğu zaten yapıldı, yapılıyor. ‘Hasta hakları konusu neymiş’ dedim, mevzuata baktım. Acil servislerde özel hastaneye para vermeden çıkman lazım ama hastaneler para istiyorlar. Oysa acilde ücretsiz tedavi, hastaların hakkıdır. Özelde tedavi çok güzel bir uygulama. ‘Bana özelde dört dörtlük hizmet yapilsın. Bir elim yağda bir elim balda olsun. Ama tek kuruş da para vermeyeyim’ düşüncesinde olan insanlar var. Özel hastaneler para girdisi ile dönen kurumlar. Oranın kirası, alınan araç gereç, personel maaşları gibi kalemlerin çoğunu devlet karşılamıyor ki. Bir hizmet alınmışsa karşılığı ödenmeli.”

“Hasta haklarını bilen yok; TV, radyo ve gazetelerden vatandaşlara anlatılmalı”

İlyas Özçiçek, doktora öğrencisi, Küçükçekmece’de oturuyor. Ülkemizdeki en önemli sorunu üretimin az olması diye tanımlıyor. Ona göre eğitim de önemli bir sorun. Hastalandığında aile hekimine başvuran Özçiçek, duruma göre özel bir hastanede tedavi hizmeti aldığını söylüyor. Sağlıkla ilgili çektiği fotoğrafta eleştiriler dikkat çekiyor: “Sağlığa ulaşım artık en önemli sorunlardan biri değil. Ancak hekim sayısı halen çok az. Memleketim olan Ankara, Şereflikoçhisar’da 100 binlik nüfusa rağmen hastanede bazı branşlarda uzman hekimler yok, pratisyenler tedavi ediyor. Uzman hekimler büyük şehirlere yığılmış durumda.” Oy kullanırken partilerin ilkelerine baktığını söyleyen Özçiçek, “parti taraftarlığı”nı doğru bulmuyor. “Partilerin tek tük yanlışları, doğruları ya da çıkışlarına bakmak yerine bir bütün olarak o partiyi, ilkelerini, geçmişini ele alarak oy terci-hinde bulunmak gerektiğini düşünüyorum.” diyor Özçiçek, Kılıçdaroğlu’nun reklam filmini ise samimi bulmadığını anlatıyor. CHP’nin ilkelerinde ve zihniyetinde bir değişim olduğunu düşünmeyen Özçiçek, CHP’nin mevcut kitesinden oy alabileceği inancında. İlyas Özçiçek’in sağlıktaki aklı gelen birkaç uygulamaya ilişkin görüşleri ise şöyle: “Aile hekimliği onlarca senedir

Avrupa'da uygulanan bir sistem. Ülkemizde de başlamalıydı. Doğru yerde, doğru tedavi için gerekiyordu. Hasta hakları uygulamaları konusunda vatandaşlar yeterince bilgi sahibi değil. TV'lerden, radyo, gazete ve internetten vatandaşlara hakları anlatılmalı. Özelde tedavi imkânı güzel bir uygulama. Dar gelirli eskiden sadece devlet hastanelerinde tedavi olabiliyordu. Umarım tüm özel sağlık kurumları SGK ile anlaşsın. Tüm eczanelerden reçete ile ilaç alınabilmesi de bir devrim. Eskiden SSK'nın bodrum katlarında bitmez tükenmez kuyruk çileleri vardı. Bugün ortak o görüntüler kalmadı."

"Güzel vaatleri vardı, bugün gelse gene Cem Uzan'a oy veririm"

Emre Özdamar, öğrenci. Alibeyköy'de oturuyor. Ona göre en önemli sorunlar işsizlik, terör, Ergenekon soruşturması ve yargıdaki güvensizlik. Hastalandığında duruma göre kamu ve özel hastanelerde tedavi olduğunu anlatan Emre'ye göre sağlığa ulaşım İstanbul'da önemli bir sorun değil ama Anadolu'da kırsalda halen önemli bir sorun. Ona göre 10 yıl öncesine göre sağlıkta önemli gelişmeler var. Bunları, "Pek çok hastane açıldı. Sağlığa ayrılan kaynak artırıldı. Özelde tedavi imkânı başladı." diye anlatan Emre Özdamar, "Oy verirken parti başkanının yaptıklarına ve yapabileceklerine, vaatlerine bakarım. Mevcut iktidardan memnun değilsem onun gitmesi için başka partilere de oy atabilirim." diyor ve ekliyor: "Kılıçdaroğlu'nun reklam filmi hem beni, hem vatandaşı etkiler. CHP'ye giden oylar artabilir. Güzel vaatleri var. Sonuçta o bir devlet adamı, yanlış bir şey vaat etmez sanırım. Cem Uzan da beni etkilemişti. Bugün olsa gene Cem Uzan'a oy veririm. Ne bileyim, yapabilir yani. Yapamayacağı ne belli! Gelsin, görelim." Emre'nin, aile hekimliği uygulaması ile ilgili kafasına takılan bir konu var. Onun ağzından dinleyelim: "Öğrenci arkadaşımın ikametgâhı kaydı memleketinde ise şimdi bu öğrenci aile hekiminden nasıl hizmet alacak? Diyelim ki bu öğrenci arkadaşım ikametgâhını İstanbul'a aldı. O zaman tatillerde memlekete gitğinde nasıl tedavi olacak?"

"Kırsalda halen at sırtında hastaneye götürülen hamile kadınlar var"

Mine Oruç'da yaşıtı Emre gibi öğrenci. Mine Bağcılar'da oturuyor. Ona göre Türkiye'deki en önemli sorunlar özgürlükler ve insan hakları. Hastalandığında tedavi için aile hekimine ya da özel hastaneye gittiğini söyleyen Mine de kırsalda sağlığa ulaşımın güçlüğüne dikkat çekiyor: "Kırsalda halen at sırtında hastaneye götürülen hamile kadınlar var." diyen Mine, 10 yıl öncesini pek

bilmediğini ama hastanede rehin kalma diye bir şeyin bugün artık olmadığını anlatıyor. Oy verirken mevcut partileri kıyasladığını söyleyen Mine, partilerin geçmişine, yaptığı hizmetlere baktığını, herkese eşit olarak bakıp bakmadığına dikkat ettiğini söylüyor. Mine de Kılıçdaroğlu'nun reklam filmi inandırıcı bulmamış. Mine'nin bu noktada önemli bir tespiti var: "Mevcut iktidarın sosyal politikalarını eleştiren bir partinin geldiklerinde benzer şeyleri yapacağını vaat etmesi ne kadar sahici olabilir ki!"

"Emekli maaşını veremiyorlar, herkese 600 lira nasıl verecekler?"

Tevfik Cesur Tekel bayii. Avcılar'da oturuyor. Ona göre de en önemli sorun işsizlik. Hastalandığında duruma göre devlet hastanesine ya da özele gittiğini anlatan Cesur, sağlıktaki tablo hakkında, "On yıl öncesine göre bugün güzel tabi. Samatya Hastanesi süper oldu. Ama Haseki Hastanesi halen çok berbat. Ama memlekette çözülmeyecek bir sorun yok. Yeter ki dürüst olalım." diyor. "Takım tutar gibi parti tutmam" diyen Cesur, bir zamanlar 3 anahtar verenleri hatırlatıyor ve vaatlerle kanmak gerektiğini söylüyor. O da Kılıçdaroğlu'nun reklam filmine inanmamış; "Emekli maaşını veremiyorlar, herkese 600 lira nasıl verecekler?" diyor.

"Sağlıkta 'parası olmayan ölsün' mantığı var"

Mehmet Sarıçoban mali müşavir. Bakırköy'de oturan Sarıçoban, hastalandığında özel hastanede tedavi olduğunu anlatıyor. Ona göre en önemli sorun işsizlik ve buna bağlı olarak da pahalılık. Enflasyonunun çok düşük gösterildiğini ama fiyatların tırmandığını savunan Sarıçoban, sağlıktaki durumu şöyle anlatıyor: "Sağlık sistemi paralı ve pahalı olduğu sürece sorun olmaktan kurtulamaz. 'Parası olmayan ölsün' mantığı var. 10 yıl öncesine göre çok ilerideyiz. Ama sağlık işlerinin özel sektöre kaydırılması doğru değil. Sağlık ve eğitim devletin asli görevi olmalı." Seçime giren partilerin halka yeni bir şeyler sunması gerektiğini düşünen Sarıçoban, Kılıçdaroğlu'nun reklamının başarılı olacağını düşünüyor. Özelde tedavi imkânını beğenen Sarıçoban, "Ancak özel hastaneler hastayı ve devleti para kazanma aracı olarak görmeseler daha iyi olacak." diyor.

"Eskiden bu imkânlar yoktu. Şimdi modern makinalarla filmler çektiyoruz"

Makbule Yardım, özel bir şirkette temizlik görevlisi olarak çalışıyor. Taksim'de oturan Makbule Hanım'a göre yolsuzluk ve terör en önemli sorunlar. Hasta-

Mali müşavir Mehmet Sarıçoban: "Sağlık sistemi paralı ve pahalı olduğu sürece sorun olmaktan kurtulamaz. 'Parası olmayan ölsün' mantığı var. Sağlık işlerinin özel sektöre kaydırılması doğru değil. Sağlık ve eğitim devletin asli görevi olmalı. Özelde tedavi imkânı güzel ama özel hastaneler hastayı ve devleti para kazanma aracı olarak görmeseler daha iyi olacak."

landığında duruma göre devlet hastanesine ya da özele giden Yardım, sağlıkta iyiyeye bir gidiş olduğunu söylüyor. "Eskiden bu imkânlar yoktu. Şimdi çok daha modern makinalarla filmler çektiyoruz. Şimdi özele de gidebiliyorum." diyen Yardım, SGK'lı vatandaşların reçete ile tüm eczanelerden ilaç alabilmesinin güzel bir hizmet olduğunu söylüyor. Yardım katkı payı olarak alınan ek ücretlerin kalkması gerektiğini düşünüyor.